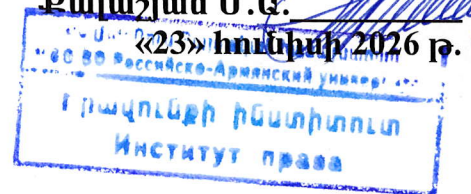


**«Ռուս-Հայկական համալսարան» բարձրագույն կրթության միջպետական
կրթական կազմակերպություն**

**Հաստատում եմ
Իրավունքի ինստիտուտի տնօրեն
Քալաշյան Մ.Ա.**



**Ինստիտուտ՝ Իրավունքի
Ամբիոն՝ Իրավունքի տեսության և Սահմանադրական իրավունքի**

Հեղինակ՝ Ի.Գ.Թ., ավագ դասախոս Խաչատրյան Մ. Ա.

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

**Դասընթաց՝ Մտավոր սեփականության սահմանադրաիրավական
հիմքերը**

Մասնագիտություն՝ 042101.00.7 Իրավագիտություն

**Մագիստրոսի կրթական ծրագիր՝ 042101.02.7 «Սահմանադրական
իրավունք, պետության և իրավունքի
տեսություն»**

Բովանդակություն

1. Ներածություն	3
1.1. Տվյալ առարկայի բովանդակության համառոտ նկարագրությունը	3
1.2. Ծավալը ակադեմիական կրեդիտներով և ժամերով	3
1.3. Առարկայի փոխկապակցվածությունը մասնագիտության (ուղղության) ուսումնական պլանի այլ առարկաների հետ	3
1.4. Դասընթացի ծրագրի յուրացման արդյունքները	4
2. Առարկայական ծրագիրը	4
2.1. Նպատակը և խնդիրները	4
2.2. Դասընթացի ծանրաբեռնվածության ծավալը և ուսումնական աշխատանքի ձևերը ...	4
2.3. Թեմատիկ պլան	5
Թեմա 1	5
Թեմա 2	5
Թեմա 3	5
Թեմա 4	5
Թեմա 5	5
Թեմա 6	5
Թեմա 7	5
Ընդամենը	5
2.4. Դասընթացի բաժինների համառոտ բովանդակությունը	5
3. Տեսական բոլակ	7
3.1. Դասընթացի տեսական մասի նյութերը	7
3.1.1. Դասագիրք(եր)	7
3.1.2. Մենագրություններ, բրոշյուրներ, հոդվածներ	7
3.1.3. Ուսումնական ձեռնարկ(ներ)	7
3.1.4. Դասընթացի ուսումնական ծրագրի յուրացման համար անհրաժեշտ այլ նյութեր (նորմատիվ քաղա)	7
4. Գնահատման միջոցները	8
4.1. Կարողունակության ցանկը	8
4.2. Կարողունակության գնահատման ցուցանիշները և չափանիշները	9
4.2.1. Վերլուծական կարողություններ	9
4.2.2. Իրավական փաստարկում	11
4.2.3. Իրավունքի տեսական հիմունքների իմացություն	12
4.2.4. Հստակություն և ընկալելիություն	13
4.2.5. Համակարգվածություն և կառուցվածքայնություն	14
4.3. Մտուզողական առաջադրանքների և գիտելիքների գնահատման համար անհրաժեշտ այլ նյութերի տիպային օրինակներ	15
4.3.1. Մեմինար պարապմունքների ժամանակ վերլուծական քննարկման հարցեր (ըստ թեմաների)	15
4.3.2. Էսսեների, ռեֆերատների, վերլուծական աշխատանքների թեմաներ	17
4.3.3. Քննական առաջադրանքների օրինակներ	18

4.4. Մերթողական նյութեր, որոնք սահմանում են գնահատման ընթացակարգերը.....	21
4.4.1. Գիտելիքների ընթացիկ հսկողության ձևերը	21
4.4.2. Ատեստավորման ձևը (ստուգարք, քննություն)	21
4.4.3. Գնահատման ընթացակարգը.....	21
4.4.4. Գնահատման չափանիշներ.....	21
4.4.5. Ուսանողների նախապատրաստման առաջարկություններ	21

1. Ներածություն

1.1. Տվյալ առարկայի բովանդակության համառոտ նկարագրությունը

Հայաստանի Հանրապետությունում մտավոր սեփականության իրավունքի սահմանադրականությունը խարսխված է սեփականության իրավունքի պաշտպանության հայեցակարգի վրա: «Մտավոր սեփականության սահմանադրաիրավական հիմքերը» դասընթացը մագիստրատուրայի ուսումնական ծրագրի մասնագիտական առարկաներից է: Դասընթացը նվիրված է մտավոր սեփականության (ՄՍ) պաշտպանության սահմանադրական երաշխիքների և օրենսդրական կարգավորումների վերլուծությանը ՀՀ-ում: Այն ուղղված է սեփականության իրավունքի առանձնահատուկ տեսակի՝ մտավոր գործունեության արդյունքների նկատմամբ իրավունքների սահմանադրական երաշխիքների և պաշտպանության մեխանիզմների ուսումնասիրմանը: Դասընթացն առանցքային տեղ է զբաղացնում բարձրագույն իրավաբանական կրթության համակարգում՝ դիտարկելով ՄՍ-ն որպես սահմանադրական սեփականության իրավունքի բաղկացուցիչ մաս (ՀՀ Սահմանադրություն, հոդված 60) և ստեղծագործության ազատության դրսևորում (հոդված 43): Հայաստանը, լինելով Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիայի կողմ, ՄՍ իրավունքը դիտարկում է Թիվ 1 արձանագրության 1-ին հոդվածի լույսի ներքո, որը պաշտպանում է «յուրաքանչյուր ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձի գույքից անարգել օգտվելու իրավունքը»: Ինչպես ՄԻԵԴ-ը, ՀՀ Սահմանադրական դատարանը ևս առաջնորդվում է այն սկզբունքով, որ ՄՍ իրավունքը բացարձակ չէ. օրենսդիրը կարող է սահմանել սահմանափակումներ՝ ելնելով հանրային շահից, սակայն պահպանելով արդարացի հավասարակշռություն հեղինակի իրավունքների և հանրության՝ գիտության ու մշակույթի ձեռքբերումներից օգտվելու շահերի միջև:

1.2. Ծավալը ակադեմիական կրեդիտներով և ժամերով

Առարկայի ծավալը՝ 108 ժամ, կրեդիտ՝ «3» ECTS:

1.3. Առարկայի փոխկապակցվածությունը մասնագիտության (ուղղության) ուսումնական պլանի այլ առարկաների հետ

«Մտավոր սեփականության իրավունքի սահմանադրաիրավական հիմունքներ» առարկան մագիստրոսական «Սահմանադրական իրավունք» կրթական ծրագրի շրջանակներում հանդիսանում է իրավական նորմերի համակարգային ինտեգրման կարևոր օղակ՝ սերտորեն փոխկապակցվելով ինչպես հիմնարար տեսական, այնպես էլ կիրառական դիսցիպլինների հետ: Այս առարկայի արդյունավետ յուրացման համար ուսանողը պետք է նախապես տիրապետի սահմանադրական իրավունքի դոգմատիկային, մարդու հիմնական իրավունքների պաշտպանության մեխանիզմներին և քաղաքացիական իրավունքի ընդհանուր սկզբունքներին, որոնք հանդիսանում են մտավոր սեփականության՝ որպես սեփականության իրավունքի յուրահատուկ տեսակի, սահմանադրաիրավական ռեժիմի բացահայտման հիմքը: Միաժամանակ, առարկան փոխընդհանուր է միջազգային հանրային իրավունքի և եվրոպական իրավունքի դասընթացները՝ հնարավորություն տալով վերլուծել մտավոր սեփականության պաշտպանության ազգային և միջազգային չափանիշները սահմանադրականության տեսանկյունից՝ հատկապես պետության դրական պարտավորությունների և մասնավոր ու հանրային շահերի հավասարակշռման համատեքստում:

1.4. Դասընթացի ծրագրի յուրացման արդյունքները

- **Իմանա.** ՀՀ Սահմանադրությամբ երաշխավորված ՄՄ իրավունքի ծավալը և սահմանափակման հիմքերը, ՀՀ ոլորտային օրենսդրության կարգավորումները՝ սահմանադրականության համապատասխանության տեսանկյունից:
- **Կարողանա.** Իրավական հարցերի վերաբերյալ տալ մասնագիտական գնահատական՝ հաշվի առնելով օրենսդրության և պրակտիկայի զարգացումը:
- **Ունակ լինի.** Վեր հանել ՄՄ պաշտպանության սահմանադրաիրավական հիմնախնդիրները և առաջարկել լուծումներ:

2. Առարկայական ծրագիրը

2.1. Նպատակը և խնդիրները

Յուրացնել գիտելիքներ այն մասին, թե ինչպես են սահմանադրական նորմերը կարգավորում ու սահմանափակում ՄՄ օրենսդրությունը՝ ապահովելով հավասարակշռություն մասնավոր շահի և հանրային հասանելիության միջև:

Առարկայի խնդիրները

- Վերլուծել ՄՄ իրավունքի սահմանադրական հիմքերը՝ կապված սահմանադրական փոփոխությունների հետ:
- Ուսումնասիրել ՄՄ տեսական հիմնավորումները (բնական իրավունքի և խթանների տեսություններ):
- Բացահայտել ստեղծագործության ազատության և ՄՄ պաշտպանության փոխհարաբերակցությունը:

2.2. Դասընթացի ծանրաբեռնվածության ծավալը և ուսումնական աշխատանքի ձևերը

Դասընթացը ներառված է «Ընտրովի դասընթացների կրթարժեքում» 3 ակադեմիական կրեդիտ (108 ակադեմիական ժամ) աշխատատարությամբ, որից 32 ակադեմիական ժամ նախատեսվում է գործնական պարապմունքների համար: Դասընթացը նախատեսվում է ուսումնասիրել 1 ուսումնական տարվա 2-րդ կիսամյակում:

Ուսումնական աշխատանքների տեսակները	Ամբողջը, ակ. ժամ.	Բաշխում ըստ կիսամյակների					
		1 Կիս	2 Կ	3 Կ	4 Կ	5 Կ	6 Կ
1	2	3	4	5	6	7	8
Ըստ կիսամյակի ընդհանուր դասընթացի ուսուցման ծանրաբեռնվածությունը	108	108					
Լսարանային պարապմունքներ:	64	64					
Դասախոսություններ	32	32					
Լաբորատոր աշխատանքներ							
Մեմինարներ	32	32					
Ինքնուրույն աշխատանք, այդ թվում՝ քննություններին նախապատրաստում	44	44					
Ամփոփիչ ստուգում (քննություն, ստուգարք)	ստուգարք	ստուգարք					

2.3. Թեմատիկ պլան

Առարկայի բաժինները և թեմաները	Ընդամենը	Դասախոսություններ	Գործնական / սեմինար պարապմունքներ
1	2=3+4	3	4
Թեմա 1. ՄՍ սահմանադրականացման հայեցակարգը			
Թեմա 2. ՄՍ, ստեղծագործական և ձեռնարկատիրական ազատության փոխհարաբերակցությունը			
Թեմա 3. ՄՍ պաշտպանությունը Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիայի (ՄԻԵԿ) համակարգում			
Թեմա 4. Արդյունաբերական սեփականության սահմանադրաիրավական ռեժիմը			
Թեմա 5. ՄՍ վեճերի լուծման սահմանադրական կռուցակարգերը			
Թեմա 6. Սահմանադրական սահմանափակումներ և բացառություններ			
Թեմա 7. Համաչափության սկզբունքը ՄՍ վեճերում			
Ընդամենը	64	32	32

2.4. Դասընթացի բաժինների համառոտ բովանդակությունը

Թեմա 1. ՄՍ սահմանադրականացման հայեցակարգը

Այս թեման ուսումնասիրում է մտավոր սեփականության տրանսֆորմացիան գույտ մասնավոր իրավական ինստիտուտից դեպի սահմանադրական արժեք, որտեղ ՄՍ իրավունքները դիտարկվում են որպես հիմնարար մարդու իրավունքների անբաժանելի մաս: Այն վերլուծում է «իրավունքների սահմանադրականացման» գործընթացը, որի նպատակն է ապահովել շահերի արդարացի հավասարակշռություն հեղինակների և հանրության միջև՝ կիրառելով սահմանադրական արդարադատության գործիքակազմը:

Թեմա 2. ՄՍ, ստեղծագործական և ձեռնարկատիրական ազատության փոխհարաբերակցությունը

Թեման կենտրոնանում է երեք հիմնարար ազատությունների բախման և համակցման վրա. ՄՍ պաշտպանությունը որպես սեփականության իրավունք (ԵՄ Խարտիայի 17-րդ հոդված), ստեղծագործելու ազատությունը և ձեռնարկատիրական գործունեության

ազատությունը (Խարտիայի 16-րդ հոդված): Ուսումնասիրվում է, թե ինչպես են այս իրավունքները լրացնում կամ սահմանափակում միմյանց, հատկապես երբ ISP-ների տնտեսական շահերը բախվում են հեղինակային իրավունքի պաշտպանության անհրաժեշտության հետ:

Թեմա 3. ՄՄ պաշտպանությունը Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիայի (ՄԻԵԿ) համակարգում

Այս բաժնում քննարկվում է ՄԻԵԿ Թիվ 1 արձանագրության 1-ին հոդվածի կիրառելիությունը մտավոր սեփականության նկատմամբ՝ հիմնվելով ՄԻԵԴ նախադեպային պրակտիկայի վրա: Վերլուծվում են այնպիսի առանցքային գործեր, ինչպիսիք են *Dima v. Romania*-ն կամ *Anheuser-Busch Inc. v. Portugal*-ը, որոնք սահմանել են, որ ՄՄ օբյեկտները և նույնիսկ դրանց գրանցման հայտերը համարվում են պաշտպանության ենթակա «գույք»:

Թեմա 4. Արդյունաբերական սեփականության սահմանադրաիրավական ռեժիմը

Թեման անդրադառնում է գյուտերի, ապրանքային նշանների և արդյունաբերական նմուշների առանձնահատուկ իրավական կարգավիճակին սահմանադրական նորմերի լույսի ներքո: Քննարկվում են արտոնագրային պարտադիր լիցենզիաների սահմանադրական հիմնավորումները, պետության միջամտության սահմանները տեխնոլոգիական սեփականության ոլորտում և այդ միջամտության համապատասխանությունը հանրային շահին:

Թեմա 5. ՄՄ վեճերի լուծման սահմանադրական կռուցակարգերը

Այստեղ ուսումնասիրվում են դատական պաշտպանության արդյունավետ միջոցները և սահմանադրական արդարադատության դերը ՄՄ վեճերում, ներառյալ ISP-ների դեմ ուղղված արգելափակման հրամանների (injunctions) իրավաչափությունը: Թեման վերլուծում է, թե ինչպես պետք է դատարանները ապահովեն բոլոր կողմերի, այդ թվում՝ երրորդ անձանց (օգտատերերի) դատական պաշտպանության իրավունքը և իրավական որոշակիությունը:

Թեմա 6. Սահմանադրական սահմանափակումներ և բացառություններ

Այս պարբերությունը նվիրված է ՄՄ իրավունքների ոչ բացարձակ բնույթին և այն պայմաններին, որոնց դեպքում պետությունը կարող է սահմանափակել այդ իրավունքները: Ուսումնասիրվում են ՄՄ բացառությունները (օրինակ՝ կրթական կամ գիտական նպատակներով օգտագործումը), որոնք անհրաժեշտ են ժողովրդավարական հասարակությունում այլ հիմնարար իրավունքների, օրինակ՝ տեղեկատվության մատչելիության ապահովման համար:

Թեմա 7. Համաչափության սկզբունքը ՄՄ վեճերում

Սա դասընթացի եզրափակիչ և առանցքային թեման է, որը դիտարկում է համաչափությունը որպես ՄՄ և այլ հիմնարար իրավունքների բախումը լուծելու գլխավոր գործիք: Հիմնվելով *UPC Telekabel Wien* գործի վրա՝ վերլուծվում է «համաչափության թեստը», որը պահանջում է, որ ձեռնարկված միջոցները լինեն նպատակին հասնելու համար պիտանի, անհրաժեշտ և չխաթարեն իրավունքի բուն էությունը (substance):

3. Տեսական բլոկ

3.1. *Դատելիքացի տեսական մասի նյութերը*

3.1.1. Դասագիրք(եր)

- Բարսեղյան Տ.Կ., Հովհաննիսյան Ա.Ա., Մտավոր սեփականության իրավունք: - Երևանի պետ. Համալս. – Եր.: «Ասողիկ» հրատ., 2012:
- Судариков С. А., Право интеллектуальной собственности, Учебник. — М.: Проспект, 2021.
- Блинец И. А., Зенин И. А., Интеллектуальная собственность, Учебник под ред. И.А. Блинецца. — М.: Проспект, 2022.
- Paul Goldstein & P. Bernt Hugenholtz, International Copyright: Principles, Law, and Practice, 4th Edition, Oxford University Press, 2019.

3.1.2. Մենագրություններ, բրոշյուրներ, հոդվածներ

- Ա. Հարությունյան, Մարդու իրավունքներ. Սահմանադրական վերլուծություն, Երևան, 2014:
- Кравец И. А., Конституционализация интеллектуальной собственности: международные тренды и национальные решения, Журнал российского права, 2019.
- Christophe Geiger, The Constitutional Dimension of Intellectual Property, Max Planck Institute for Innovation and Competition, 2016.
- WIPO, Intellectual Property and the Constitution, Research Paper, 2021.
- Вайпан Г. В., Принцип пропорциональности в практике Конституционного Суда РФ, Вестник Московского университета, Серия 11: Право, 2015.
- Войниканис Е. А., Право интеллектуальной собственности в цифровую эпоху: парадигма баланса интересов, М.: Изд. дом Высшей школы экономики, 2013.
- Laurence Helfer, The New Innovation Frontier? Intellectual Property and the European Court of Human Rights, Harvard International Law Journal, Vol. 49, 2008.
- Abbe Brown, Intellectual Property and Human Rights: Is there a Place for Cohesion?, Edward Elgar Publishing, 2015.

3.1.3. Ուսումնական ձեռնարկ(ներ)

- Интеллектуальная собственность: учебное пособие / под ред. д-ра юрид. наук, проф. В. П. Камышанского. — М.: Юнити-Дана, 2021.
- Intellectual Property Law: A Practical Guide / P. Torremans. — 6th Edition, Edward Elgar Publishing, 2023.
- Droit de la propriété intellectuelle / Frédéric Pollaud-Dulian. — 3e édition, Montchrestien, coll. «Précis Domat», 2024.

3.1.4. Դատելիքացի ուսումնական ծրագրի յուրացման համար անհրաժեշտ այլ նյութեր (նորմատիվ բազա)

- ՀՀ Սահմանադրություն (2015թ. փոփոխություններով):
- ՀՀ Քաղաքացիական օրենսգիրք (6-րդ բաժին):
- ՀՀ օրենքը «Հեղինակային իրավունքի և հարակից իրավունքների մասին»:
- ՀՀ օրենքը «Արտոնագրերի մասին»:
- ՀՀ օրենքը «Ապրանքային նշանների մասին»:
- Charter of Fundamental Rights of the European Union (Articles 16, 17(2), 52):

□ **Գատական նախադեպեր և որոշումներ.**

- ECHR, Case of Anheuser-Busch Inc. v. Portugal (Application no. 73049/01):
- CJEU Case C-314/12, UPC Telekabel Wien GmbH v Constantin Film Verleih GmbH:
- ՀՀ Սահմանադրական դատարանի որոշումները (ՍԴՈ-924, ՍԴՈ-1142 և այլն):

□ **Ինտերնետային ռեսուրսներ.**

- www.arlis.am
- www.parliament.am
- www.concourt.am

4. Գնահատման միջոցները

4.1. Կարողունակության ցանկը

Մտավոր սեփականության ոլորտում սահմանադրական սկզբունքների, երաշխիքների և մարդու հիմնարար իրավունքների (ստեղծագործության ազատություն, սեփականության իրավունք) փոխկապակցվածությունը վերլուծելու կարողունակությունը ձևավորվում է 1-ին, 2-րդ և 3-րդ թեմաների շրջանակներում (*Սահմանադրական իրավունքի և մտավոր սեփականության փոխհարաբերությունը. Մտավոր սեփականության սահմանադրական-իրավական կարգավիճակը և սահմանադրական երաշխիքները. Ստեղծագործության ազատությունը և մտավոր սեփականությունը*): Այդ կարողունակությունը ստուգվում է սեմինարային հարցերի, քննական հարցերի և ռեֆերատների միջոցով:

Մտավոր սեփականության իրավունքի սահմանափակումների սահմանադրականության, համաչափության սկզբունքի և հանրային շահի համադրման խնդիրները գնահատելու կարողունակությունը ձևավորվում է 4-րդ և 5-րդ թեմաների շրջանակներում (*Մտավոր սեփականության իրավունքի սահմանափակումների սահմանադրական հիմքերը և համաչափության սկզբունքը. Մտավոր սեփականության իրավունքների դատական պաշտպանությունը և Սահմանադրական դատարանի դերը*): Այդ կարողունակությունը ստուգվում է խնդիրների (կազուսների), վերլուծական հարցերի և իրավիճակային առաջադրանքների միջոցով:

Մտավոր սեփականության իրավունքի սահմանադրաիրավական նորմերը մասնագիտորեն մեկնաբանելու և Սահմանադրական դատարանի որոշումները վերլուծելու կարողունակությունը ձևավորվում է 2-րդ, 5-րդ և 6-րդ թեմաների շրջանակներում (*Մտավոր սեփականության սահմանադրական-իրավական կարգավիճակը և սահմանադրական երաշխիքները. Մտավոր սեփականության իրավունքների դատական պաշտպանությունը և Սահմանադրական դատարանի դերը. Մտավոր սեփականության ոլորտում միջազգային պայմանագրերի սահմանադրական կարգավիճակը*): Այդ կարողունակությունը ստուգվում է մեկնաբանման գործնական առաջադրանքների, դատական ակտերի վերլուծության և թեստերի միջոցով:

Տրամաբանորեն ճիշտ, հիմնավորված և հստակ բանավոր ու գրավոր խոսքը՝ սահմանադրական և մտավոր սեփականության իրավունքի միասնական ու ճիշտ մասնագիտական բառապաշարի օգտագործմամբ ձևավորելու կարողունակությունը ձևավորվում է բոլոր թեմաների շրջանակներում: Այդ

կարողունակությունը ստուգվում է ռեֆերատների, էսսեների, վերլուծական հարցերի և սեմինարներին բանավոր պատասխանների/ելույթների միջոցով:

Մտավոր սեփականության ոլորտի օրենսդրական ակտերի նախագծերի պատրաստմանը (կամ գործող օրենքների սահմանադրականության գնահատմանը) մասնակցելու կարողունակությունը ձևավորվում է 1-ին, 4-րդ և 6-րդ թեմաների շրջանակներում (*Սահմանադրական իրավունքի և մտավոր սեփականության փոխհարաբերությունը. Մտավոր սեփականության իրավունքի սահմանափակումների սահմանադրական հիմքերը և համաչափության սկզբունքը. Մտավոր սեփականության ոլորտում միջազգային պայմանագրերի սահմանադրական կարգավիճակը*): Այդ կարողունակությունը ստուգվում է գործնական նախագծային առաջադրանքների և էսսեների միջոցով:

Մտավոր սեփականության սահմանադրական երաշխիքների թեմայով տեղեկատվության որոնում, քննադատական վերլուծություն և սինթեզ իրականացնելու կարողունակությունը ձևավորվում է 1-ին, 2-րդ և 5-րդ թեմաների շրջանակներում (*Սահմանադրական իրավունքի և մտավոր սեփականության փոխհարաբերությունը. Մտավոր սեփականության սահմանադրական-իրավական կարգավիճակը և սահմանադրական երաշխիքները. Մտավոր սեփականության իրավունքների դատական պաշտպանությունը և Սահմանադրական դատարանի դերը*): Այդ կարողունակությունը ստուգվում է հետազոտական ռեֆերատների, վերլուծական հարցերի և կոր-սեղան քննարկումների միջոցով:

Սեփական ժամանակը կառավարելու, ողջ կյանքի ընթացքում կրթության սկզբունքների հիման վրա ինքնագարգացման հետագիծ մշակելու և իրականացնելու կարողունակությունը ձևավորվում է բոլոր թեմաների շրջանակներում: Այդ կարողունակությունը ստուգվում է ինքնուրույն հետազոտական աշխատանքի, ռեֆերատների և անհատական էսսեների պատրաստման միջոցով:

4.2. Կարողունակության գնահատման ցուցանիշները և չափանիշները

4.2.1. Վերլուծական կարողություններ

A (88–100 միավոր) «Գերազանց»

Ուսանողն առանձնացնում է մտավոր սեփականության ոլորտում սահմանադրաիրավական խնդիրների բոլոր էական կողմերը, իրականացնում է ինքնուրույն իրավական վերլուծություն: Համեմատում է դոկտրինալ մոտեցումները ստեղծագործության ազատության և սեփականության իրավունքի սահմանադրական փոխհարաբերության, մտավոր սեփականության սուբյեկտիվ իրավունքների էության, դրանց սահմանադրական երաշխիքների և համաչափության սկզբունքի հիման վրա իրավունքների սահմանափակման վերաբերյալ: Բացահայտում է մտավոր սեփականության սահմանադրականացման օրինաչափությունները: Վերլուծում է ազգային օրենսդրության, Սահմանադրության և միջազգային պայմանագրերի փոխհարաբերությունն ու իրավական կարգավորման արդյունավետությունը: Ազատորեն կիրառում է Սահմանադրական դատարանի իրավական դիրքորոշումները, հանրային և մասնավոր շահերի հավասարակշռման կատեգորիաները:

B (76–87 միավոր) «Շատ լավ»

Ուսանողը բացահայտում է խնդրի հիմնական կողմերը, վերլուծությունն իրականացնում է ինքնուրույն եզրահանգումների առանձին տարրերով: Ընդհանուր առմամբ ճիշտ է որոշում մտավոր սեփականության սահմանադրական երաշխիքների էությունը, գործառույթներն ու աղբյուրները: Ցուցաբերում է խորը ըմբռնում ստեղծագործության ազատության սահմանադրական իրավունքի և մտավոր սեփականության առանձին ինստիտուտների (հեղինակային իրավունք, արդյունաբերական սեփականություն) ճյուղային կապի վերաբերյալ:

C (64–75 միավոր) «Լավ»

Ուսանողը ճիշտ է որոշում սահմանադրաիրավական հիմնական կատեգորիաները, սակայն մտավոր սեփականության իրավունքների վերլուծությունը կրում է նկարագրական բնույթ: Թույլ է տալիս առանձին անճշտություններ մտավոր սեփականության սահմանադրական սահմանափակումների և միջազգային իրավական աղբյուրների բնութագրման ժամանակ: Դժվարանում է տարբերակել Սահմանադրական դատարանի որոշումների իրավաբանական ուժն ու դրանց ազդեցությունը մտավոր սեփականության ոլորտի օրենսդրական բացերի հաղթահարման վրա:

D (52–63 միավոր) «Բավարար»

Ուսանողը վերարտադրում է հիմնական սահմանադրական մոտեցումները, սակայն վերլուծությունը մակերեսային է: Դժվարանում է մտավոր սեփականության իրավունքների դասակարգման, հանրային և մասնավոր շահերի տարանջատման, ինչպես նաև սեփականության սահմանադրական ընկալման և մտավոր սեփականության յուրահատկությունների համադրման հարցում: Չի կարողանում հստակ տարբերակել ստեղծագործական գործունեության և մտավոր սեփականության իրավունքների պաշտպանության սահմանադրական իրավական փաստերը:

E (40–51 միավոր) «Բավարար սահմանային»

Ուսանողը տալիս է մտավոր սեփականության սահմանադրական կարգավորման երևույթների ընդհանուր բնութագիր, սակայն ինքնուրույն վերլուծություն չի իրականացնում: Թույլ է տալիս էական սխալներ սահմանադրական իրավունքի և մտավոր սեփականության կատեգորիաների սահմանման ժամանակ: Չի կարողանում բնութագրել մտավոր սեփականության իրավունքների պաշտպանության սահմանադրական-իրավական մեխանիզմի տարրերը:

FX (20–39 միավոր) «Անբավարար»

Ուսանողը չի կարողանում առանձնացնել մտավոր սեփականության ոլորտի սահմանադրաիրավական խնդիրների էական կողմերը, վերլուծությունը բացակայում է կամ կրում է մակերեսային բնույթ: Չի տարբերում մտավոր սեփականության սահմանադրական երաշխիքների տեսակները, աղբյուրները և իրացման ձևերը:

F (0–19 միավոր) «Անբավարար»

Վերլուծությունն ամբողջությամբ բացակայում է: Ուսանողը չի կարող առանձնացնել նույնիսկ մտավոր սեփականության սահմանադրական հիմունքների տարրական կատեգորիաներն ու հասկացությունները:

4.2.2. Իրավական փաստարկում

A (88–100 միավոր) «Գերազանց»

Ուսանողը ներկայացնում է մանրամասն իրավական փաստարկում՝ հղումներով մտավոր սեփականության դոկտրինին, սահմանադրական ու ճյուղային նորմատիվ ակտերին (ՀՀ Սահմանադրություն, ՀՀ քաղաքացիական օրենսգիրք, հեղինակային իրավունքի և հարակից իրավունքների, արտոնագրային ոլորտի օրենքներ), ինչպես նաև ներպետական ու միջազգային դատական պրակտիկայի օրինակներին (ՀՀ Սահմանական դատարանի, Վճռաբեկ դատարանի և ՄԻԵԴ որոշումներ): Հիմնավորում է դիրքորոշումը մտավոր սեփականության սուբյեկտների սահմանադրաիրավական կարգավիճակի, ստեղծագործության ազատության և սեփականության իրավունքի սահմանափակումների, իրավունքների չարաշահման արգելքի, ինչպես նաև սահմանադրական բացերի ու կոլիզիաների հաղթահարման հարցերում: Փաստարկման ընթացքում ստեղծագործաբար կիրառում է համեմատաիրավական և ձևական-իրավաբանական մեթոդները:

B (76–87 միավոր) «Շատ լավ»

Փաստարկումն ընդհանուր առմամբ հետևողական է, առկա են կոնկրետ հղումներ մտավոր սեփականության ոլորտը կարգավորող սահմանադրական և ճյուղային նորմերին, ինչպես նաև գիտական-մասնագիտական մոտեցումներին: Բերում է դատական պրակտիկայի կամ Սահմանադրական դատարանի համապատասխան որոշումների օրինակներ:

C (64–75 միավոր) «Լավ»

Փաստարկումը մասնատված է. մտավոր սեփականության դոկտրինին, Սահմանադրությանը կամ օրենսդրությանը հղումներ կան, սակայն դրանք ոչ միշտ են տեղին կամ համապատասխան ձևով կապակցված առաջադրված կազուսի (խնդրի) հետ: Բերված օրինակները կամ դատական պրակտիկայի վկայակոչումները միշտ չէ, որ արդիական են կամ ուղղակիորեն առնչվում են քննարկվող սահմանադրաիրավական հիմնախնդրին:

D (52–63 միավոր) «Բավարար»

Փաստարկումը թույլ է, մտավոր սեփականության սահմանադրական հայեցակարգերին և դոկտրինին հղումները բացակայում են կամ թերի են: ՀՀ Սահմանադրությանը կամ ճյուղային օրենքներին հղումները եզակի են ու մակերեսային, իսկ դատական պրակտիկայի օրինակներ չեն ներկայացվում:

E (40–51 միավոր) «Բավարար սահմանային»

Փաստարկումը կրում է չափազանց ընդհանուր, վերացական բնույթ՝ առանց մտավոր սեփականության ոլորտի կոնկրետ սահմանադրաիրավական նորմերի, Սահմանադրական դատարանի դիրքորոշումների կամ գիտական դոկտրինի վրա հիմնվելու:

FX (20–39 միավոր) «Անբավարար»

Իրավական փաստարկումը գրեթե բացակայում է կամ չի համապատասխանում առաջադրված հարցի սահմանադրաիրավական բովանդակությանը: Ուսանողը չի կարողանում իրավաբանորեն հիմնավորել սեփական դիրքորոշումը մտավոր սեփականության պաշտպանության վերաբերյալ:

F (0–19 միավոր) «Անբավարար»

Փաստարկումն ամբողջությամբ բացակայում է, չկա որևէ իրավական կամ տրամաբանական կապակցված հիմնավորում:

4.2.3. Իրավունքի տեսական հիմունքների իմացություն

A (88–100 միավոր) «Գերազանց»

Ուսանողն ազատորեն կողմնորոշվում է բոլոր հիմնական հասկացություններում և ինստիտուտներում՝ մտավոր սեփականության սահմանադրականացում, ստեղծագործության ազատության սահմանադրական իրավունք, մտավոր սեփականության սուբյեկտիվ իրավունքների էությունն ու հատկանիշները, դրանց սահմանադրական երաշխիքներն ու գործառնությունները, մտավոր սեփականության ոլորտում իրավագիտակցությունն ու իրավական մշակույթը, սահմանադրական և ճյուղային աղբյուրները (ձևերը), մտավոր սեփականության միջազգային-իրավական կարգավորման սահմանադրական հիմքերը, սահմանադրաիրավական նորմերի կառուցվածքն ու տեսակները այս ոլորտում, մտավոր սեփականության իրավահարաբերությունների տարրերն ու տեսակները (հեղինակային իրավունք, արդյունաբերական սեփականություն), իրավական կարգավորման մեթոդներն ու եղանակները, մտավոր սեփականության իրավունքների իրացումն ու պաշտպանությունը, իրավակիրառ և դատական ակտերը, Սահմանադրական դատարանի դերը, մտավոր սեփականության իրավունքների սահմանափակումների սահմանադրական հիմքերն ու համաչափության սկզբունքը, հանրային և մասնավոր շահերի հավասարակշռումը, իրավական կոլիզիաներն ու դրանց լուծումը, ինչպես նաև մտավոր սեփականության իրավունքների խախտման համար պատասխանատվության սահմանադրական հիմունքները: Գիտի քննարկվող տեսական ու դոկտրինալ մոտեցումները:

B (76–87 միավոր) «Շատ լավ»

Ուսանողը վստահորեն գիտի մտավոր սեփականության սահմանադրական հիմունքների հիմնական դրույթները, թույլ է տալիս առանձին անճշտություններ միջազգային և ներպետական աղբյուրների փոխհարաբերության, մտավոր սեփականության իրավունքների սահմանափակման հիմքերի, իրավահարաբերության տարրերի կամ դատական պաշտպանության փուլերի որոշման ժամանակ. գիտի մտավոր սեփականության սահմանադրական երաշխիքների հիմնական գործառնությունները:

C (64–75 միավոր) «Լավ»

Ուսանողը գիտի հիմնական հասկացությունները, սակայն թույլ է տալիս սխալներ. գիտելիքը մասնատված է. շփոթում է սեփականության իրավունքի և ստեղծագործության ազատության սահմանադրական նորմերի կառուցվածքային տարրերը (հիպոթեզ, դիսպոզիցիա, սանկցիա). խառնում է մտավոր սեփականության իրավունքների սահմանադրական սահմանափակումների և համաչափության սկզբունքի մեկնաբանման

եղանակները. չի կարողանում նշել մտավոր սեփականության պաշտպանությանն ուղղված դատական իրավասությունների բոլոր տեսակները:

D (52–63 միավոր) «Բավարար»

Ուսանողը վերարտադրում է հիմնական հասկացությունները, սակայն թույլ է տալիս էական սխալներ. դժվարանում է ներկայացնել մտավոր սեփականության սահմանադրական սկզբունքների և երաշխիքների համակարգը. թերի է պատկերացնում հանրային և մասնավոր շահերի հավասարակշռման մեխանիզմը:

E (40–51 միավոր) «Բավարար սահմանային»

Ուսանողը գիտի առանձին հասկացություններ, սակայն չի կարողանում դրանք համակարգել. չի կարողանում հստակ նշել մտավոր սեփականության սահմանադրական-իրավական կարգավիճակի հատկանիշները, գործառույթներն ու հիմնական իրավական աղբյուրները:

FX (20–39 միավոր) «Անբավարար»

Ուսանողը չգիտի մտավոր սեփականության սահմանադրական հիմունքների հիմնական հասկացություններն ու կատեգորիաները. չի կարողանում նշել ստեղծագործության ազատության և սեփականության իրավունքի սահմանադրական հատկանիշները, երաշխիքներն ու աղբյուրները:

F (0–19 միավոր) «Անբավարար»

Գիտելիքն ամբողջությամբ բացակայում է, ուսանողը չի տիրապետում անգամ դասընթացի տարրական հասկացություններին:

4.2.4. Հստակություն և ընկալելիություն

A (88–100 միավոր) «Գերազանց»

Պատասխանը տրամաբանորեն կառուցված է, օգտագործված են ճշգրիտ սահմանադրաիրավական և մտավոր սեփականության ոլորտի հասկացություններ, եզրակացությունները ձևակերպված են պարզ: Ցուցաբերում է խորը ըմբռնում հետևյալ հասկացությունների փոխհարաբերության վերաբերյալ՝ սահմանադրական նորմ և մտավոր սեփականության ճյուղային օրենսդրության հոդված. հանրային շահ և մասնավոր սեփականատիրական/հեղինակային իրավունք. նյութական իրավունքներ (գույքային/անձնական ոչ գույքային) և դատավարական/պաշտպանական միջոցներ. օրենքի անալոգիա և իրավունքի անալոգիա մտավոր սեփականության բացերի պարագայում. Սահմանադրական դատարանի կողմից նորմի մեկնաբանում և իրավաստեղծում. մտավոր սեփականության իրավաչափ օգտագործում (օրինակ՝ ազատ օգտագործման դեպքեր) և իրավախախտում (ծովահենություն/գրագողություն). իրավաբանական պատասխանատվություն և իրավունքների պաշտպանության ապահովման միջոցներ. հեղինակության կանխավարկած և իրավաբանական ֆիկցիա. մտավոր սեփականության իրավատերերի և օգտագործողների գործողությունների լեգալություն (օրինականություն) և լեգիտիմություն:

B (76–87 միավոր) «Շատ լավ»

Պատասխանը բավականաչափ հասկանալի է, մասնագիտական տերմինաբանությունն առավելապես օգտագործվում է ճիշտ: Առանձին հասկացություններ (օրինակ՝ սեփականության սահմանադրական ընկալման և մտավոր սեփականության օբյեկտների առանձնահատկությունների համադրումը) կիրառվում են ոչ լիարժեք ճշգրտությամբ:

C (64–75 միավոր) «Լավ»

Պատասխանն ընդհանուր բնույթի է, տերմինաբանությունը միշտ չէ, որ ճշգրիտ է, թույլ են տրվում սխալներ հատուկ տերմինների գործածության մեջ (օրինակ՝ շփոթում է մտավոր սեփականության սահմանափակման տեսակներն ըստ համաչափության սկզբունքի, խառնում է հեղինակային իրավունքի դիսպոզիտիվ և իմպերատիվ սահմանադրական նորմերը, սխալ է որոշում սահմանադրական երաշխիքների և պաշտպանության մեխանիզմների տեսակները):

D (52–63 միավոր) «Բավարար»

Պատասխանն անհետևողական է, սահմանադրական և մտավոր սեփականության իրավունքի տերմինաբանությունն օգտագործվում է սխալ կամ գրեթե բացակայում է: Ուսանողը չի տարբերում հիմնական իրավական հասկացությունները (օրինակ՝ ստեղծագործության ազատությունը և սեփականության իրավունքի պաշտպանությունը):

E (40–51 միավոր) «Բավարար սահմանային»

Պատասխանը շփոթեցնող է, մտավոր սեփականության սահմանադրական հիմունքների վերաբերյալ տերմինաբանությունը կիրառված է սխալ և անհամակարգ:

FX (20–39 միավոր) «Անբավարար»

Պատասխանն անհասկանալի է, մասնագիտական իրավական տերմինները և Սահմանադրությանը կատարվող հղումները չեն օգտագործվում:

F (0–19 միավոր) «Անբավարար»

Պատասխանն ամբողջությամբ բացակայում է:

4.2.5. Համակարգվածություն և կառուցվածքայնություն

A (88–100 միավոր) «Գերազանց». Պատասխանը տրամաբանորեն կառուցված է, առանձնացված են ներածությունը, հիմնական մասը, եզրակացությունները. նկատվում է համակարգային մոտեցում իրավական երևույթների վերլուծության նկատմամբ:

B (76–87 միավոր) «Ճատ լավ». Պատասխանն ընդհանուր առմամբ տրամաբանական է, կառուցվածքը մասամբ պահպանված է. եզրակացություններն առկա են, սակայն բավարար մանրամասն չեն:

C (64–75 միավոր) «Լավ». Խախտված է շարադրման տրամաբանությունը, եզրակացությունները բացակայում են կամ չեն համապատասխանում բովանդակությանը. շարադրանքն անհամակարգ է:

D (52–63 միավոր) «Բավարար». Պատասխանն անհամակարգ է, կառուցվածքը բացակայում է. շարադրանքը քառսային է, չի նկատվում հասկացությունների միջև կապ:

E (40–51 միավոր) «Բավարար սահմանային». Կառուցվածքը գրեթե բացակայում է:

FX (20–39 միավոր) «Անբավարար». Կառուցվածքը բացակայում է:

F (0–19 միավոր) «Անբավարար». Կառուցվածքը բացակայում է:

4.3. Ստուգողական առաջադրանքների և գիտելիքների գնահատման համար անհրաժեշտ այլ նյութերի տիպային օրինակներ

4.3.1. Մեմինար պարապմունքների ժամանակ վերլուծական քննարկման հարցեր (ըստ թեմաների)

Թեմա 1. ՄՍ սահմանադրականացման հայեցակարգը

1. Ի՞նչ է ենթադրում «մտավոր սեփականության սահմանադրականացում» հասկացությունը ժամանակակից իրավական պետությունում:
2. Ինչպե՞ս է փոխվել մտավոր սեփականության դերը մասնավոր իրավունքից դեպի հանրային-իրավական կարգավորման ոլորտ:
3. Որո՞նք են սահմանադրական արժեքները, որոնք հիմք են հանդիսանում ՄՍ-ի պաշտպանության համար:
4. Արդյո՞ք սեփականության իրավունքի սահմանադրական երաշխիքները տարածվում են ոչ նյութական բարիքների վրա:
5. Ինչպե՞ս է ազդում պետության սոցիալական բնույթը ՄՍ-ի իրավական ռեժիմի վրա:
6. ՄՍ իրավունքի դոգմատիկայի և սահմանադրական արդարադատության փոխազդեցությունը:
7. Սահմանադրականության սկզբունքի դերը ՄՍ օրենսդրության կատարելագործման գործընթացում:

Թեմա 2. ՄՍ, ստեղծագործական և ձեռնարկատիրական ազատության փոխհարաբերակցությունը

1. Ստեղծագործական ազատության սահմանադրական բովանդակությունը և դրա պաշտպանության հիմքերը:
2. Ձեռնարկատիրական ազատությունը որպես ՄՍ-ի իրացման տնտեսական հենք. հակասություններ և համադրում:
3. Հեղինակի անձնային ոչ գույքային իրավունքները ընդդեմ տնտեսավարող սուբյեկտի շահերի:
4. Ինչպե՞ս պետք է սահմանադրական մակարդակով լուծվի ստեղծագործողի և ներդրողի շահերի կոնֆլիկտը:
5. Տեղեկատվության ազատությունը և ՄՍ-ի սահմանափակումները. սահմանագիծը:
6. Ձեռնարկատիրական նախաձեռնության խրախուսումը մտավոր սեփականության պաշտպանության միջոցով:
7. Մշակութային իրավունքների պաշտպանությունը՝ որպես ստեղծագործական ազատության բաղադրիչ:

Թեմա 3. ՄՍ պաշտպանությունը ՄԻԵԿ համակարգում

1. ՄԻԵԿ Առաջին արձանագրության 1-ին հոդվածի («Սեփականության պաշտպանություն») կիրառումը մտավոր սեփականության նկատմամբ:
2. Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի (ՄԻԵԴ) նախադեպային պրակտիկան ՄՍ վեճերում:

3. Պետության «դրական պարտավորությունները»՝ ՄՄ-ի արդյունավետ պաշտպանությունն ապահովելու համատեքստում:
4. Ինտելեկտուալ սեփականությունը որպես «գույք» ՄԻԵԴ իրավական դիրքորոշումներում:
5. Արդար դատաքննության իրավունքը ՄՄ-ի հետ կապված վեճերում (ՄԻԵԿ 6-րդ հոդված):
6. Անձնական կյանքի հարգման իրավունքը և ՄՄ-ի պաշտպանությունը (ՄԻԵԿ 8-րդ հոդված):
7. ՄԻԵԿ չափանիշների ազդեցությունը ազգային սահմանադրական դատարանների գործունեության վրա:

Թեմա 4. Արդյունաբերական սեփականության սահմանադրաիրավական ռեժիմը

1. Արդյունաբերական սեփականության օբյեկտները որպես հանրային շահի և մասնավոր սեփականության խաչմերուկ:
2. Արտոնագրային իրավունքի սահմանադրական հիմքերը. մենաշնորհի և մրցակցության հարաբերակցությունը:
3. Պետական պատվերով ստեղծված արդյունաբերական սեփականության օբյեկտների սեփականատիրական կարգավիճակը:
4. Ապրանքային նշանների պաշտպանությունը սպառողների շահերի պաշտպանության սահմանադրական համատեքստում:
5. Տեխնոլոգիական առաջընթացը և սահմանադրական անվտանգության հիմնախնդիրները:
6. Արդյունաբերական սեփականության սահմանափակումները հանրային առողջապահության ոլորտում:
7. Ինովացիոն գործունեության խթանումը որպես սահմանադրական նպատակ:

Թեմա 5. ՄՄ վեճերի լուծման սահմանադրական կառուցակարգերը

1. ՄՄ վեճերի լուծման դատական և արտադատական ձևերի սահմանադրական հիմքերը:
2. Սահմանադրական դատարանի դերը ՄՄ օրենսդրության սահմանադրականության ստուգման գործում:
3. Մասնագիտացված դատարանների անհրաժեշտությունը ՄՄ վեճերի արդյունավետ լուծման համար:
4. Արբիտրաժը (հաշտարարությունը) որպես ՄՄ իրավունքների պաշտպանության այլընտրանքային միջոց:
5. Իրավական որոշակիության սկզբունքը ՄՄ վեճերում:
6. Միջազգային առևտրային դատարանների որոշումների ճանաչումը ազգային սահմանադրական կարգի շրջանակներում:
7. Դատական պաշտպանության մատչելիությունը ՄՄ-ի հետ կապված սուբյեկտիվ իրավունքների համար:

Թեմա 6. Սահմանադրական սահմանափակումներ և բացառություններ

1. ՄՄ իրավունքների սահմանափակման թույլատրելիության սահմանադրական չափանիշները:
2. «Հանրային հետաքրքրություն» հասկացությունը և ՄՄ իրավունքների սահմանափակումը:
3. Հեղինակային իրավունքի բացառությունները (օրինակ՝ «ազատ օգտագործում») և սահմանադրական օրինաչափությունը:

4. Կրթության և գիտության իրավունքը՝ որպես ՄՄ-ի սահմանափակման հիմք:
5. ՄՄ իրավունքների սահմանափակումները ազգային անվտանգության նկատառումներով:
6. Իրավունքի էության պահպանումը սահմանափակումներ կիրառելիս:
7. Սահմանափակումների ժամանակավոր բնույթը և անհրաժեշտությունը ժողովրդավարական հասարակությունում:

Թեմա 7. Համաչափության սկզբունքը ՄՄ վեճերում

1. Համաչափության սկզբունքի բաղադրիչները (պիտանիություն, անհրաժեշտություն, համաչափություն նեղ իմաստով) ՄՄ գործերում:
2. Ինչպե՞ս կիրառել համաչափության թեստը՝ մասնավոր սեփականության և հանրային շահի բախման դեպքում:
3. ՄՄ-ի պաշտպանության միջոցների համարժեքությունը և սահմանադրականությունը:
4. Պետության հայեցողական լիազորությունների սահմանները ՄՄ սահմանափակումներ սահմանելիս:
5. Համաչափության սկզբունքը որպես սահմանադրական դատարանի վերահսկողության գործիք:
6. Իրավունքների հավասարակշռումը (balancing) ՄՄ-ի հետ կապված դատական վեճերում:
7. Կարո՞ղ է սահմանափակումը լինել համաչափ, եթե այն խաթարում է ՄՄ-ի տնտեսական արժեքը:

4.3.2. Էստենների, ռեֆերատների, վերլուծական աշխատանքների թեմաներ

1. Մտավոր սեփականության (ՄՄ) հասկացությունը և դրասահմանադրաիրավական բնույթը:
2. ՄՄ իրավունքների «սահմանադրականացման» (Constitutionalization) էությունը և անհրաժեշտությունը:
3. ՀՀ Սահմանադրության 60-րդ հոդվածի (սեփականության իրավունք) կիրառելիությունը մտավոր գործունեության արդյունքների նկատմամբ:
4. Ստեղծագործելու ազատությունը որպես ՄՄ իրավունքների սահմանադրական հիմք:
5. Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիայի (ՄԻԵԿ) Թիվ 1 արձանագրության 1-ին հոդվածի դերը ՄՄ պաշտպանության հարցում:
6. Արդյո՞ք ապրանքային նշանի գրանցման հայտը համարվում է «գույք» ՄԻԵԿ նախադեպային իրավունքի իմաստով (Anheuser-Busch Inc. v. Portugal գործի վերլուծություն):
7. Շահերի հավասարակշռման սկզբունքը (Fair Balance) ՄՄ իրավունքների և հանրային շահի միջև:
8. ՄՄ իրավունքների և ձեռնարկատիրական գործունեության ազատության հարաբերակցությունը (ԵՄ Խարտիայի 16-րդ և 17-րդ հոդվածներ):
9. Ինտերնետ հասանելիության մատակարարների (ISP) պատասխանատվության սահմանադրական սահմանները թվային միջավայրում:
10. UPC Telekabel Wien գործի նշանակությունը ՄՄ իրավունքների պաշտպանության և տեղեկատվության ազատության համադրման հարցում:
11. Համաչափության սկզբունքի (Proportionality) կիրառման առանձնահատկությունները ՄՄ վեճերում:
12. «Իրավունքի բուն էության» (Substance of the right) չխաթարման պահանջը ՄՄ սահմանափակումների ժամանակ:

13. ՄՄ իրավունքների սահմանադրական սահմանափակումների հիմքերը և կարգը ՀՀ-ում:
14. Հեղինակային իրավունքի պաշտպանությունը թվային միջավայրում. ԵՄ 2001/29 հրահանգի սահմանադրական ասպեկտները:
15. Դատական պաշտպանության իրավունքի ապահովումը ISP-ների և օգտատերերի համար ՄՄ վեճերի ժամանակ:
16. Արդյունաբերական սեփականության (գյուտեր, օգտակար մոդելներ) սահմանադրաիրավական կարգավիճակի առանձնահատկությունները:
17. Պարտադիր լիցենզավորման ինստիտուտի սահմանադրականությունը որպես սեփականության իրավունքի սահմանափակում:
18. ՄՄ իրավունքների դերը ՀՀ տնտեսական կարգի սահմանադրական հիմունքներում:
19. Ինտելեկտուալ սեփականության և մարդու իրավունքների փոխազդեցության «հակամարտության» և «համագործակցության» տեսությունները:
20. Տեղեկատվություն ստանալու սահմանադրական իրավունքը որպես ՄՄ իրավունքի բացառությունների հիմք:
21. ՄՄ պաշտպանության միջազգային պայմանագրերի և ՀՀ Սահմանադրության հարաբերակցությունը:
22. Ապրանքային նշանների պաշտպանությունը որպես խոսքի ազատության (Freedom of expression) տեսակ. սահմանադրական վերլուծություն:
23. Սահմանադրական դատարանի դերը ՄՄ ոլորտի օրենսդրության համապատասխանության որոշման հարցում:
24. «Իրավունքի գերակայության» պարադիգմը ՄՄ իրավունքների իրացման գործընթացում:
25. Պետության պոզիտիվ պարտավորությունները ՄՄ իրավունքների պաշտպանության ապահովման գործում:
26. ՄՄ իրավունքների պաշտպանությունը և մրցակցության սահմանադրական երաշխիքները:
27. Հեղինակային իրավունքի «բարեխիղճ օգտագործման» (Fair Use) սկզբունքի սահմանադրաիրավական հիմնավորումները:
28. ՄՄ իրավունքների ժառանգման և փոխանցման սահմանադրական երաշխիքները:
29. Մարդու իրավունքների պաշտպանի (Օմբուդսմենի) իրավասությունները ՄՄ իրավունքների խախտումների դեպքում:
30. ՄՄ իրավունքների պաշտպանության արդյունավետության սկզբունքը (Effet utile) և դրա սահմանադրական սահմանները:

4.3.3. Քննական առաջադրանքների օրինակներ

Թեմա 1. ՄՄ սահմանադրականացման հայեցակարգը

1. Պետությունը որոշել է ազգայնացնել մշակութային նշանակություն ունեցող արխիվային նյութերը՝ սահմանափակելով դրանց հեղինակների ժառանգների՝ դրանցից օգտվելու իրավունքը: Արդյո՞ք սա հակասում է սեփականության իրավունքի սահմանադրական երաշխիքներին:
2. Կառավարությունը սահմանել է հարկ ՄՄ օբյեկտների օտարման գործարքներից՝ պատճառաբանելով, որ ՄՄ-ն ունի «սոցիալական գործառույթ»: Իրավաչափ է արդյոք նման հարկատեսակը:

3. Օրենքով արգելվում է որոշակի տեխնոլոգիաների արտոնագրումը՝ հանրային բարօրության նկատառումներով: Արդյո՞ք սա չի խախտում ստեղծագործական ազատության սահմանադրական սկզբունքը:
4. Քաղաքացին պահանջում է, որ իր գիտական հայտնագործությունը ճանաչվի որպես «հանրային սեփականություն»՝ սահմանադրական հիմնարար արժեքների շրջանակում: Ո՞րն է դատարանի դերն այս հարցում:
5. Օրենսդրական նոր նախաձեռնությունը ՄՄ իրավունքները դասում է «մարդու հիմնարար իրավունքների» շարքին: Ի՞նչ իրավական հետևանքներ կարող է սա ունենալ պետության պարտավորությունների համար:

Թեմա 2. ՄՄ, ստեղծագործական և ձեռնարկատիրական ազատության փոխհարաբերակցությունը

1. Գրողը հրաժարվում է թույլատրել իր ստեղծագործության էկրանավորումը՝ պատճառաբանելով անձնական համոզմունքներ: Կարո՞ղ է ստուդիան պնդել ձեռնարկատիրական ազատության գերակայությունը:
2. Ընկերությունը օգտագործել է հեղինակի ստեղծագործությունը գովազդում՝ առանց վերջինիս համաձայնության, պնդելով, որ դա իրենց ձեռնարկատիրական իրավունքն է:
3. Անձը փոխել է հայտնի նկարչի ստեղծագործությունը՝ հիմնավորելով սա որպես ստեղծագործական ինքնարտահայտման ազատություն: Ինչպե՞ս հավասարակշռել ստեղծագործական ազատությունը և հեղինակի իրավունքը:
4. Ծրագրային ապահովման մշակողը սահմանափակում է իր արտադրանքի «բաց կոդով» տարածումը: Արդյո՞ք սա հակասում է տեղեկատվության ազատությանը:
5. Մրցակցության պաշտպանության մարմինը պահանջում է ՄՄ սեփականատիրոջից տրամադրել լիցենզիա՝ հիմնավորելով ձեռնարկատիրական մրցակցության խթանմամբ:

Թեմա 3. ՄՄ պաշտպանությունը ՄԻԵԿ համակարգում

1. ՄԻԵԿ-ի հայտնի *Anheuser-Busch v. Portugal* գործի նմանությամբ՝ ընկերությունը պնդում է, որ իր ապրանքային նշանը պաշտպանված է որպես «գույք» (Առաջին արձանագրության 1-ին հոդված): Արդյո՞ք դիմումը ենթակա է քննության:
2. Պետությունը չեղարկել է արտոնագիրը՝ առանց հեղինակին փոխհատուցելու: Արդյո՞ք սա ՄԻԵԿ խախտում է:
3. Լրագրողը հրապարակել է ոչ հրապարակային տեղեկատվություն՝ հղում անելով խոսքի ազատությանը: Ընկերությունը պահանջում է ՄՄ պաշտպանություն:
4. Դատարանը երկար տարիներ չի լուծում ՄՄ վեճը: Արդյո՞ք սա ՄԻԵԿ 6-րդ հոդվածի (արդար դատաքննության իրավունք) խախտում է:
5. Պետությունը պարտավորվել է պաշտպանել ՄՄ-ն առցանց հարթակում, սակայն ոչինչ չի ձեռնարկել (դրական պարտավորությունների խախտում):

Թեմա 4. Արդյունաբերական սեփականության սահմանադրաիրավական ռեժիմը

1. Դեղագործական ընկերությունը պահանջում է արտոնագրի երկարաձգում, մինչդեռ պետությունը ցանկանում է թույլատրել ջնեթիկ դեղերի արտադրությունը՝ հանրային առողջության համար:
2. Պետությունը հայտարարել է, որ ռազմական արդյունաբերության մեջ օգտագործվող գյուտերը պետք է պատկանեն պետությանը: Հակասո՞ւմ է սա արտոնատիրոջ իրավունքներին:

3. Այրանքային նշանի նմանակումը շփոթություն է առաջացնում սպառողների մոտ: Ինչպե՞ս պաշտպանել սպառողի իրավունքը:
4. Գյուտարարը ստեղծել է տեխնոլոգիա, որը վնասում է շրջակա միջավայրին: Պետությունը արգելում է դրա կիրառումը:
5. Արտոնագրային վեճ. արդյո՞ք գիտական հայտնագործությունը, որը հիմք է դարձել արդյունաբերական գյուտի, պետք է պաշտպանված լինի նույն ռեժիմով:

Թեմա 5. ՄՄ վեճերի լուծման սահմանադրական կառուցակարգերը

1. Կողմերը պայմանագրով նախատեսել են ՄՄ վեճերի լուծումն օտարերկրյա արբիտրաժում: Արդյո՞ք սա չի զրկում նրանց ազգային դատարան դիմելու սահմանադրական իրավունքից:
2. Սահմանադրական դատարանը պետք է որոշի՝ արդյո՞ք ՄՄ վեճերի լուծման ընթացակարգը հավասարապես է հասանելի բոլորի համար:
3. Մասնագիտացված դատարանի բացակայությունը խոչընդոտում է բարդ ՄՄ գործերի արդարացի լուծմանը: Խախտվո՞ւմ է արդյոք արդար դատաքննության իրավունքը:
4. Հաշտարարության (mediation) պարտադիր լինելը նախքան դատարան դիմելը: Սահմանադրական է սա:
5. Դատարանը հրաժարվում է ճանաչել միջազգային դատարանի որոշումը՝ պատճառաբանելով ազգային սահմանադրական կարգի խախտմամբ:

Թեմա 6. Սահմանադրական սահմանափակումներ և բացառություններ

1. Գրադարանները պահանջում են թվայնացնել գրքերը՝ առանց հեղինակային վճարների: Հակասո՞ւմ է սա սեփականատիրոջ իրավունքներին:
2. «Քաղվածք անելու իրավունքը» (fair use)՝ արդյո՞ք այն սահմանադրական է, եթե վնասում է հեղինակի տնտեսական շահերը:
3. Ազգային անվտանգության նկատառումներով պետությունը պահանջում է բացահայտել գաղտնի տեխնոլոգիայի մանրամասները:
4. Կրթական նպատակներով ստեղծագործության լայնածավալ օգտագործումը: Որտե՞ղ է սահմանը:
5. ՄՄ իրավունքների սահմանափակումը պարետային ժամի կամ արտակարգ դրության պայմաններում:

Թեմա 7. Համաչափության սկզբունքը ՄՄ վեճերում

1. Պատիժը ՄՄ խախտման համար (օրինակ՝ ահռելի տուգանք): Ինչպե՞ս գնահատել այն համաչափության սկզբունքի տեսանկյունից:
2. Հանրային շահի համար արտոնագրի ժամկետի կրճատումը: Արդյո՞ք դա անհրաժեշտ է և համաչափ:
3. Ինտերնետ-պրովայդերին պարտադրելը արգելափակել կայքեր՝ ՄՄ խախտումների պատճառով: Համաչափ է սա տեղեկատվության ազատության նկատմամբ:
4. Երկու մասնավոր շահերի բախում. հեղինակ vs. օգտատեր: Ինչպե՞ս կիրառել համաչափության թեստը:
5. Պետությունը սահմանափակում է ՄՄ-ն՝ հիմնավորելով «հասարակական բարոյականությամբ»: Որքանո՞վ է սա համաչափ:

4.4. Մեղադրական նյութեր, որոնք սահմանում են գնահատման ընթացակարգերը

4.4.1. Գիտելիքների ընթացիկ հսկողության ձևերը

Մեմինար պարապմունքները ներառում են տեսական հարցերի բանավոր քննարկում:

Գնահատվում են ընկալման խորությունը, փաստարկելու կարողությունը,

տերմինաբանությանը տիրապետելը:

Ուսանողից կարող է պահանջվել ներկայացնելու էսսեներ կամ ռեֆերատ: Ծավալը՝ 5–7 էջ:

Գնահատվում են վերլուծության ինքնուրույնությունը, դոկտրինի օգտագործումը,

ձևավորումը:

4.4.2. Ատեստավորման ձևը (ստուգարք, քննություն)

Ստուգարքը (քննությունը) անցկացվում է գրավոր ձևաչափով: Տոմսի կառուցվածքը

ներառում է մեկ վերլուծական հարց և մեկ իրավիճակային խնդիր: Կատարման

ժամանակը 60 րոպե է: Ուսանողներին չի տրամադրվում լրացուցիչ նյութեր, սակայն

դասախոսի հայեցողությամբ թույլատրվում է օգտագործել նորմատիվ ակտերի տեքստեր:

4.4.3. Գնահատման ընթացակարգը

Յուրաքանչյուր պատասխան գնահատվում է 0–100 միավոր սանդղակով՝ հետագա փոխարկմամբ 7-բայթ համակարգի: 88–100 միավորի դեպքում տրվում է A (գերազանց),

76–87-ի դեպքում՝ B (շատ լավ), 64–75-ի դեպքում՝ C (լավ), 52–63-ի դեպքում՝ D

(բավարար), 40–51-ի դեպքում՝ E (բավարար սահմանային), 20–39-ի դեպքում՝ FX

(անբավարար), իսկ 0–19-ի դեպքում՝ F (անբավարար):

Միավորների բաշխումը տոմսում կատարվում է հետևյալ կերպ. վերլուծական հարցը

գնահատվում է մինչև 40 միավոր, իսկ իրավիճակային խնդիրը՝ մինչև 60 միավոր: Նշված

բաշխումը կարող է փոփոխվել՝ կախված հարցերի բարդությունից:

4.4.4. Գնահատման չափանիշներ

Գնահատելիս հատկապես հաշվի են առնվում պատասխանի վերլուծական բնույթը (այլ ոչ

թե սահմանումների պարզ թվարկումը), իրավական փաստարկման առկայությունը (ինչու

է տվյալ մոտեցումը ճիշտ), կոնկրետությունը (հղումներ նորմատիվ ակտերին, դոկտրինալ

դիրքորոշումներին, օրինակներին), ինչպես նաև կառուցվածքայնությունը (ներածություն,

հիմնական մաս, եզրակացություն յուրաքանչյուր ենթակետի համար):

4.4.5. Ուսանողների նախապատրաստման առաջարկություններ

Մեմինար պարապմունքների համար անհրաժեշտ է մշակել լրացուցիչ ուսումնական կամ

դոկտրինալ աղբյուրներ յուրաքանչյուր թեմայի վերաբերյալ:

Իրավիճակային խնդիրը լուծելիս պետք է հաջորդաբար կիրառել հետևյալ սխեման.

փաստեր → իրավական խնդիր → նորմ/դոկտրին → փաստարկում → եզրակացություն:

Ստուգարքի (քննության) ժամանակ խորհուրդ է տրվում հստակ կառուցել պատասխանը՝

ներածություն, հիմնական մաս, եզրակացություն, ճիշտ օգտագործել իրավական

տերմինաբանությունը, անհրաժեշտության դեպքում հղումներ կատարել ՀՀ

Սահմանադրությանը և ՀՀ օրենքներին, ինչպես նաև հիմնավորել իր դիրքորոշումը՝

հղումներով դոկտրինալ մոտեցումներին: